

Modrost v pregovorih, domačih in tujih.

Lisica, lisjak.

Na lisjaku je koža še najboljša.
 Boljši živ lisjak ko mrtev lev.
 Lisjak je rad za gorami.
 Lisica je zvita, a kdor jo ujame, je še bolj zvit.
 Lisica v dolini je bolj zvita ko lisjak v gori.
 Lisica skriva rep.
 Lisjak lisjaka ne vara.
 Lisica kmalu lisico zavoha.
 Slab lisjak, ki ima le eno luknjo.
 Moder lisjak ne hodi po sosedove kure.
 Bolj ko lisjaka kolnejo, debelejši je.
 Ko je lisica iz pasti, je bolj zvita ko druge tri.
 Lisica iz pasti ušla, v past ne bode šla.
 Dve lisici naenkrat — ne ujameš nobene.
 Kdor lisjaku verjame, se ujame.
 Lisica tudi na videz spi, da kure ulovi.
 Lisica, ki spi, kokoši ne ujame.
 Lisjak sanja o kurnjak'.
 Za prvo kokošjo, pride lisica po drugo.
 Tudi če lisjak moli, naj kokoš ne hodi okoli.
 Če lisjak kokošim pridiguje, je gotovo lačen.
 Ko piške vablja, lisica z repom mahlja.
 Tudi če bolan leži, kokoš pred lisjakom varna ni.
 Še ko mrtev leži, kokoš pred lisjakom varna ni.
 Lisičja smrt je kur življenje.
 Če hočeš lisico ujeti, moraš z gosmi začeti.
 Z lisicami bodi lisjaški!
 Tudi mlademu lisjaku ni upati.
 Lisica potuhe svarica.
 Poslednja lisičja zvijača je, ko se stegne.
 Lisici ne vzameš drugega ko meh.
 Kar lisica pusti v pasti, za to se ne lasti!
 Po repu spoznaš lisjaka.
 Lisjak se postara, a se ne poboljša.
 Lisica se dlake izlevi, zvijač se ne iznebi.

Tudi če beži, lisica kožuh obdrži.
 Če lisica čez led beži, tudi ljudi drži.
 Starega lisjaka ne ujameš na vrh.
 Lisica pravi: je grozdje prekislo!
 Bog že ve, kateri lisici na rep stopi.
 Nikar lisici s prstom goščave ne kaži!

Reki:

Lisici na rep sestí,
 Zvit ko lisjak.
 Tam, kjer si lisice lahko noč voščijo.
 Zdaj je lisjak iz luknje!
 Še lisjaka bi rad naciganil.
 Združili se bodo ko lisičja družina pri krznarju.



Drobiž.

O zemlji. Že v starih časih so spoznali, da je zemlja krogla, ki plava prosto v zraku. V novejših časih so dognali, da ni ravno pravilna krogla, ampak bolj podobna elipsi. (Elipsa nastane, če malo stisnete n. pr. žogo iz kavčuka.) Da se je pa zdela zemlja kot krogla, so veliko pripomogla ogromna morja, ki deloma enačijo vse zemeljske neravnine, kajti pravo zemeljsko površino si moremo predstavljati le tedaj, če si jo mislimo brez vsake vode. Potem kaže zelo čudne oblike, kajti ponekod doseže višino 8000 metrov in ponekod globino do 10.000 m. Vendar so vse te razlike pri tako ogromni površini, kakor je zemeljska; skoro nevidne. Najvišje gorovje na naši zemlji je Himalaja v Indiji (Azija). Najvišji vrh je skoro 9000 m visok in je najvišji na zemlji. A najvišji kraj, koder v Evropi sploh še prebivajo ljudje, je neka vas v Alpah, visoko 2540 m. V Ameriki obstojajo trajna bivališča tudi še mnogo višje. Četudi more človek na zemlji doseči samo 8000 m, vendar se je zrakovom posrečilo, prodreti v še mnogo vrtoglavnejše višine. Tako se je leta 1901. dvignil prof. Berson — baje 10.000 m visoko, in neki neznanec je v 1 uri in 7 minutah dosegel baje višino 18.500 m. V primeri torej z najvišjimi zemeljskimi vrhovi in z višino, ki jo more človek doseči v zrakovom, so vse stavbe na zemlji razmeroma prav malenkostne. Že 25 let velja kot najvišja stavba Eifflov

stolp v Parizu, ki je 300 m visok. Zanimivo je, da smo dosegli z zrakoplovom isto višino, kakršno globino je bilo možno določiti v najglobljih morjih. L. 1912. so določili najgloblji kraj morja z 9780 m. Potapljači pa se morejo spustiti samo 75 m globoko. Kdo ve, kaj krijejo še one globine, ki ne more človek do njih?

Višina morskih valov. Stara resnica je, da višino valov vedno precenjujemo. To pa zato, ker jih gledamo od strani. Največji so tam, kjer so viharji dolgotrajni in piha veter vedno v eno smer, n. pr. ob rtiču Horn v Južni Ameriki. Angleški učenjak Korniš je določil sledečo višino: pri močnem vetru postanejo valovi visoki $4\frac{1}{2}$ m, pri slabem viharju $5\frac{1}{2}$, srednjem viharju $6\frac{1}{2}$, močnem viharju $7\frac{1}{2}$, silnem viharju $9\frac{1}{2}$, pri orkanu pa $11\frac{1}{2}$. To je pa vendar že hiša. Neki drug učenjak je dobil nekoliko manjše številke, povprečno 6 metrov.

Železo, baker, zlato. Severoameriške države silijo vedno bolj na dan. Vsaka stvar ima tam velikanski obseg in napredek. L. 1913. so nakopali nad 31 milijonov ton surovega železa, l. 1916. pa skoro 40 milijonov. Tona je 1000 kg. Ni še dolgo, ko so pobirali baker. Kje ga je največ? Leta 1914. so dobili okoli milijon ton, a več kot pol milijona samo v Severoameriških državah, celih 56 odstotkov. Daleč zadaj so Japonska, Španška, Čile, Mehika, Avstralija, Kanada, Rusija in Nemčija. O bakru v bivši Avstriji pa skoro ni vredno govoriti: letno ga dobijo komaj 1000 ton, to se pravi eno tisočinko vsega bakra na svetu. —

Zlata so pa dobili leta 1916. za 2 milijardi in 300 milijonov kron. Skoro polovico je dala Južna Afrika, slabo desetino Avstralija itd. Če upoštevamo, čigave so dežele, v katerih je največ zlata, vidimo, da so ga dale angleške kolonije skoro dve tretjini, Zedinjene države eno petino, Rusija 6 odstotkov in Mehika skoro tri. Sedaj spravijo na leto za 6000 odstotkov več zlata skupaj kakor pred sto leti. V splošnem so dale Zedinjene države in Avstralija dosedaj več zlata kakor pa Južna Afrika, kajti tam so ga začeli pridobivati že leta 1847. in 1851., v Južni Afriki pa šele leta 1884.

630

Slovstvo.

Družba sv. Mohorja je izdala za leto 1922. naslednje tri knjige:

1. **Koledar za leto 1922.** V njem je poleg navadne koledarske vsebine in zanimivega razgleda po svetu Ks. Meškova črtica »Sv. Frančišek in gobavec« ter Iv. Cankarjeva sličica »Hoja v šolo«.

2. **V boj za srečno in veselo krščansko življenje.** Knjiga, polna koristnih nauk za naše družine. Spisal jo je prevzvišeni gospod knezoškoč ljubljanski.

3. **Slovenskih večernic 74. zvezek** z dr. Fr. Detelovo zgodovinsko povestjo »Takšni so!« in dramo v treh dejanjih »Begunka«.

Letnina za prih. leto znaša K 25.—. Obljublja nam Družba četrto knjigo »Mladim srcem« III. zvezek, ki jo je za našo mladež napisal naš pridni sotrudnik Ksaver Meško.

J. E. B.:

Naloga.

Erzelj, Idrija, Kamnik, Ljubljana, Nanos, Otoče, Sava, Stražišče, Vipava; Eravec, Slomšek, Trdina, Vodnik; Ig, Tolmin; Ipavec, Stanič; Ajdovec, Apače, Kranj, Nomenj, Rogatec, Solčava.

Če tale imena slovenskih krajev, pesnikov, pisateljev in skladateljev prav urediš, ti začetne črke povedo začetek znane slovenske pesmi.

Pazina ključ! 1. beseda: kraji, 2. beseda: pesniki in pisatelji, 3. beseda: kraji, 4. beseda: pesniki in skladatelji, 5. beseda: kraji.